Archetype

Arxellence 3: Η τελετή απονομής των βραβείων ανέδειξε την αρχιτεκτονική ως καταλύτη μνήμης και βιώσιμης ανάπτυξης

Archetype team - 16/06/2026

Με την Τελετή Απονομής των βραβείων στις προτάσεις που διακρίθηκαν στο Arxellence 3, κορυφώθηκε το βράδυ της Τετάρτης 29 Απριλίου 2026 στο Ίδρυμα Ευγενίδου η διοργάνωση του διεθνούς διεπιστημονικού διαγωνισμού αρχιτεκτονικών ιδεών από την ALUMIL και τον ΑΙΓΕΑ, για ένα υπόδειγμα ιστορικής μνήμης, βιωσιμότητας και καινοτομίας στη νήσο Γυάρο.

Το Arxellence 3, που διοργανώθηκε από τον όμιλο **ALUMIL** και την Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρία Πολιτιστικού και Κοινωφελούς Έργου **ΑΙΓΕΑΣ**, με τη συνδιοργάνωση και εποπτεία του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας, συγκέντρωσε περισσότερες από **1.200** εγγραφές από 80+ χώρες και **30 τελικές προτάσεις**, επιβεβαιώνοντας τον διεθνή χαρακτήρα και το κύρος του θεσμού και αντανακλώντας το υψηλό επιστημονικό και δημιουργικό ενδιαφέρον για τη νήσο Γυάρο.

Η διεθνής Κριτική Επιτροπή του Διαγωνισμού απένειμε **3 Βραβεία & 4 Τιμητικούς Επαίνους** στις ιδέες που ξεχώρισαν, σύμφωνα με τους στόχους και τους όρους του Arxellence 3, που καθορίζονται από τις κατευθύνσεις του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για Nature-Based Solutions (NBS) και το New European Bauhaus (NEB), για μεθόδους προστασίας της βιοποικιλότητας, με λύσεις από τη φύση.

Τον συντονισμό της εκδήλωσης έκανε η κα **Αναστασία Φιλιππαίου**, αρχιτέκτονας μηχανικός, και ακολούθησαν χαιρετισμοί, ομιλίες και παρουσιάσεις.

Γεώργιος Μυλωνάς: «Το Arxellence 3 συνέβαλε καθοριστικά στην ανάδειξη της ανάγκης προστασίας της Γυάρου»

ar :03

Όπως σημείωσε στον κεντρικό χαιρετισμό του ο Πρόεδρος & Διευθύνων Σύμβουλος της ALUMIL, «το Arxellence 3 συνέβαλε καθοριστικά στην ανάδειξη της ανάγκης προστασίας της Γυάρου, ενεργοποιώντας την επιστημονική κοινότητα, την κοινωνία των πολιτών και την Πολιτεία». Παράλληλα, ο επικεφαλής της ALUMIL χαιρέτισε «τη θέσπιση του πρόσφατου Προεδρικού Διατάγματος για τον καθορισμό ζωνών και χρήσεων γης της προστατευόμενης περιοχής προστασίας της νήσου Γυάρου, κατόπιν ελέγχου και έγκρισης του Συμβουλίου της Επικρατείας». Όπως είπε «το περιεχόμενο του νέου αυτού Προεδρικού Διατάγματος επιβεβαιώνει ουσιαστικά τους στόχους, το όραμα και τις κατευθύνσεις του διεθνούς διεπιστημονικού διαγωνισμού Arxellence 3, αναδεικνύοντας τη συμβολή των προτάσεων που κατατέθηκαν και τη δυναμική που δημιουργείται για την επόμενη ημέρα της Γυάρου».

Λάζαρος Τσαβδαρίδης: «Η διατήρηση της ιστορικής μνήμης αδιαπραγμάτευτο χρέος μας προς τις επόμενες γενιές»

ar :03

Εκπροσωπώντας τον Πρωθυπουργό **κο Κυριάκο Μητσοτάκη**, απηύθυνε χαιρετισμό ο **υφυπουργός Ανάπτυξης κος Λάζαρος Τσαβδαρίδης**, χαρακτηρίζοντας εξαιρετική την πρωτοβουλία της διοργάνωσης του διαγωνισμού Arxellence 3, και «μεταφέροντας τον θερμό χαιρετισμό και το αμέριστο ενδιαφέρον του Πρωθυπουργού και της Κυβέρνησης, για μία πρωτοβουλία που συνδυάζει τον πολιτισμό, το περιβάλλον και την καινοτομία».

Ρόη Καβαλιεράτου: «Καθήκον της ΑΙΓΕΑΣ ΑΜΚΕ, η διαφύλαξη και ανάδειξη του ελληνικού πολιτισμού και της ιστορικής μας κληρονομιάς»

ar :03

«Την επιτυχή ολοκλήρωση ενός απαιτητικού εγχειρήματος, στο οποίο η αρχιτεκτονική δημιουργία κατάφερε να συνδυάσει αρμονικά τη διατήρηση της ιστορικής μνήμης με τη σύγχρονη προσέγγιση της βιώσιμης ανάπτυξης», τόνισε απευθύνοντας χαιρετισμό εκ μέρους της ΑΙΓΕΑΣ, η κα **Ρόη Καβαλιεράτου**, ενώ μεταφέροντας τους χαιρετισμούς του κου **Αθανάσιου Μαρτίνου**, Προέδρου του **Κοινωφελούς Ιδρύματος Αθανασίου & Μαρίνας Μαρτίνου (ΙΜΜ),** η κα Καβαλιεράτου σημείωσε ότι «η Γυάρος, ένα ερημονήσι στην καρδιά του Αιγαίου Πελάγους, είναι ένας τόπος με βαριά και τραγική ιστορία, όπου χιλιάδες συμπατριώτες μας εξορίστηκαν και φυλακίστηκαν, ενώ αρκετοί έχασαν τη ζωή τους, όπως μαρτυρά το πλέον ερειπωμένο κοιμητήριο του νησιού. Ταυτόχρονα όμως, η Γυάρος αποτελεί έναν πολύτιμο βιότοπο άγριας ζωής, με μοναδική οικολογική σημασία. Στην ΑΙΓΕΑΣ ΑΜΚΕ, θεωρούμε καθήκον μας τη διαφύλαξη και ανάδειξη του ελληνικού πολιτισμού και της ιστορικής μας κληρονομιάς».

Δρ. Μαρία Παπαδοπούλου: «Η Γυάρος απαιτεί λύσεις που ενσωματώνουν ιστορία, οικολογία, τεχνολογία, κοινωνική ευαισθησία και βιωσιμότητα»

«Ένα πρότυπο εγχείρημα, όπου η μνήμη και η φύση αντιμετωπίζονται όχι ως αντίπαλοι, αλλά ως αλληλοσυμπληρούμενα πλαίσια δράσης», χαρακτήρισε τον διαγωνισμό Arxellence 3 **η Δρ. Μαρία Παπαδοπουλου**, μιλώντας από το βήμα της εκδήλωσης με τριπλή ιδιότητα, της **Καθηγήτριας του ΕΜΠ, της Προέδρου του ΟΦΥΠΕΚΑ και της Προέδρου της Επιτροπής του Διαγωνισμού.**

Η κα Παπαδοπούλου εξήγησε ότι η κήρυξη της Γυάρου ως προστατευόμενης περιοχής με το πρόσφατο Προεδρικό Διάταγμα, «δεν σημαίνει ότι δεν μπορεί να γίνουν πράγματα σε αυτήν, απλώς πρέπει να γίνουν με συγκεκριμένους τρόπους, οι οποίοι προδιαγράφονται με βάση την επιστήμη». «Με αυτό το σκεπτικό» είπε «δέχθηκα την πολύ τιμητική πρόταση της ALUMIL, του προέδρου της **κ. Γεώργιου Μυλωνά** και του συναδέλφου και πολύ αγαπητού φίλου, **κ. Ευάγγελου Λυρούδια** να είμαι Πρόεδρος της Επιτροπής αξιολόγησης των πολύ εξαιρετικών προτάσεων». Η κα Παπαδοπούλου υπογράμμισε ότι «το ζητούμενο ήταν σαφές: παρεμβάσεις ελάχιστης όχλησης αναστρέψιμες και προσαρμοσμένες στον χώρο, με αυτονομία πόρων και τεχνολογία κυκλικής λογικής, με στόχο να υποστηρίζεται η έρευνα, η εκπαίδευση και η συλλογική μνήμη».

Οι παρουσιάσεις των μελετών που διακρίθηκαν και οι απονομές των βραβείων και επαίνων

Κεντρική ενότητα της εκδήλωσης στο αμφιθέατρο του Ιδρύματος Ευγενίδου αποτέλεσε η παρουσίαση των μελετών που διακρίθηκαν. Από τους δημιουργούς τους παρουσιάστηκαν με ομιλίες και οπτικοακουστικά μέσα οι προτάσεις των διεπιστημονικών ομάδων και έγινε η απονομή των 3 βραβείων και 4 ισότιμων επαίνων, που ανέδειξε η Διεθνής Κριτική Επιτροπή, ως εξής:

1ο βραβείο – Το συγκρότημα των φυλακών μετατρέπεται σε ένα σύγχρονο ερευνητικό κέντρο

Το πρώτο βραβείο κατέκτησαν οι Έλληνες αρχιτέκτονες κκ Άρης Γραμματάς και Ιάσων Φράγκος, με την πρότασή τους “Palingenesis: From Memory to Self Sufficiency”.

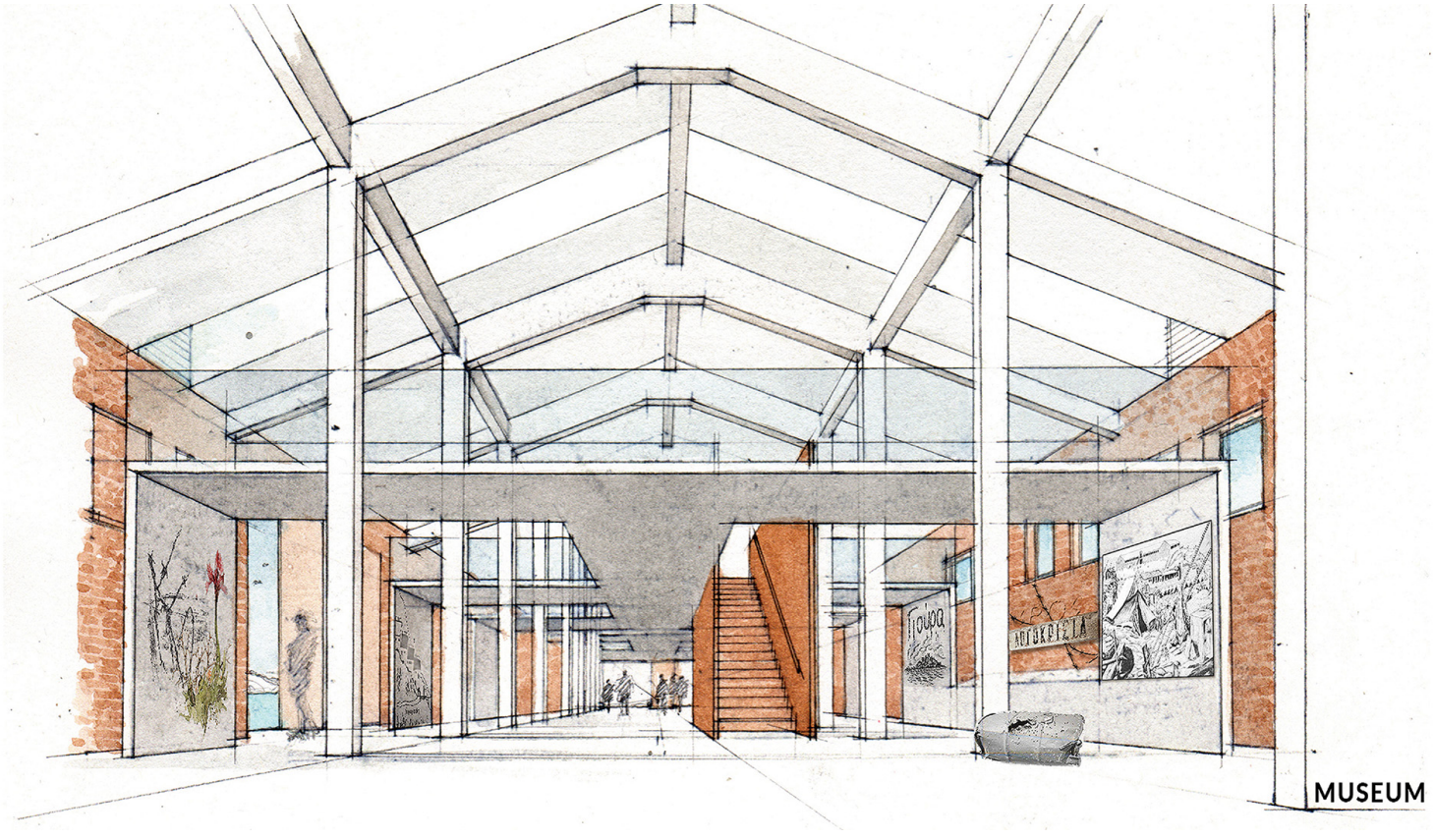
Το έργο προτείνει τη μετατροπή των κτιρίων των φυλακών της Γυάρου σε ένα ερευνητικό κέντρο αφιερωμένο στη βιωσιμότητα, τη μνήμη και την προστασία του περιβάλλοντος. Το νησί αντιμετωπίζεται ως ένας χώρος όπου η αρχιτεκτονική παρέμβαση πρέπει να συνυπολογίζει μια ισχυρή ιστορική κληρονομιά και αυστηρούς περιβαλλοντικούς περιορισμούς, ενώ παράλληλα χρειάζεται να διευκολύνει τη σύγχρονη έρευνα, την εκπαίδευση και τη μακροπρόθεσμη κατοίκηση σε ένα ευάλωτο και απομονωμένο περιβάλλον.

2ο βραβείο - Από πρώην τόπος εξορίας σε μουσείο και αυτάρκη κόμβο έρευνας

Το δεύτερο βραβείο κατέκτησε η ομάδα των Ali Andaji Garmaroodi, Shayan Ebrahimi, Mohammad Javad, Ghazaleh Alisirat, Zahra Jamali και Negar Jebeli, που δραστηριοποιείται στη Γερμανία και το Ιράν, για την πρότασή τους “Gyaros Horizon: Adaptive Reuse of a Carceral Landscape into a Renewable Research Ecosystem”. Η παρέμβασή τους επιδιώκει να επανερμηνεύσει αυτό το εγκαταλελειμμένο συγκρότημα φυλακών μέσω μιας στρατηγικής επανάχρησης, μετατρέποντας έναν πρώην χώρο φυλάκισης και βασανισμού σε μουσείο και αυτάρκη κόμβο έρευνας, πολιτισμού και βιώσιμης διαβίωσης.

3ο βραβείο – Το «νησί της απομόνωσης και του θανάτου» αποκτά ζωή

Το τρίτο βραβείο κατέκτησαν οι Metin Keskin Architects από την Τουρκία, για το έργο τους “From Memory to Nature”. Το έργο τους ως όραμα στοχεύει να μεταμορφώσει την εικόνα του «νησιού της απομόνωσης και του θανάτου», σε ένα πρότυπο που θα έχει ως επίκεντρο τη ζωή και την παραγωγή, σύμφωνα με τους ίδιους.

Ισότιμες τιμητικές διακρίσεις, εύφημες μνείες, για τις προτάσεις τους που ξεχώρισαν στον Arxellence 3 απονεμήθηκαν στους:

- Arrogant Architects από τη Βουλγαρία

- Mackay and Partners από το Ηνωμένο Βασίλειο

- Ben Huser από Ελβετία

- Se Architecture από την Τουρκία

ΣΦΕΑ 1967-1974: «Καμία παρέμβαση, συντήρηση των μνημείων, ο χώρος να γίνει επισκέψιμος»

Στην τελετή απονομής των βραβείων συμμετείχαν και πήραν τον λόγο εκπρόσωποι της διοίκησης του Συνδέσμου Φυλακισθέντων και Εξορισθέντων Αντιστασιακών 1967-1974 (ΣΦΕΑ), οι οποίοι τόνισαν ότι θέση του Συνδέσμου είναι να μη γίνει καμία παρέμβαση στη Γυάρο, και ότι ζητούν από την Πολιτεία να γίνει συντήρηση των μνημείων, ώστε ο χώρος να είναι επισκέψιμος από τους πολίτες, ιδίως τους νέους, μεταφέροντας σε κλίμα συγκίνησης εικόνες και εμπειρίες από τις μαρτυρικές περιόδους της εξορίας στο νησί.

«Θέλουμε ο χώρος αυτός να μείνει αναλλοίωτος. Ζητάμε συντήρηση των φυλακών, των νεκροταφείων και της προβλήτας ώστε να καταστούν επισκέψιμοι ως χώροι. Δυστυχώς οι μελέτες που παρουσιάστηκαν εδώ δείχνουν ωμές παρεμβάσεις. Αναρωτιέμαι, θέλουν να πραγματοποιήσουν παρέμβαση στον Παρθενώνα της Δημοκρατίας;», είπε ο **Πρόεδρος του Συνδέσμου Φυλακισθέντων και Εξορισθέντων Αντιστασιακών (ΣΦΕΑ) 1967-1974, Ευάγγελος Γκιουγκής,** τονίζοντας ότι: «είμαστε αντίθετοι για οποιαδήποτε τουριστική αξιοποίηση και επιχειρηματική εκμετάλλευση στο νησί».

Ο **Στέλιος Βασιλείου, μέλος του ΔΣ του ΣΦΕΑ**, μεταξύ άλλων τόνισε: «Ούτε μια σπιθαμή γης δεν ανήκει σε κανέναν πέρα από τον λαό και την ιστορία του. Μόνο δημόσιος μπορεί να γίνει αυτός ο χώρος, αφιερωμένος στη μνήμη, την ιστορία και τον πολιτισμό, τον οποίο νέες γενιές μαθητών, φοιτητών και ερευνητών θα επισκέπτονται ελεύθερα ώστε να διδάσκονται το κόστος της ελευθερίας».

Δρ. Ευάγγελος Λυρούδιας: «Οι απαγορεύσεις από μόνες τους δεν συνιστούν προστασία. Προστασία είναι η γνώση»

«Οι αρχιτεκτονικοί διαγωνισμοί είναι ένα ρήγμα, μέσα από το οποίο περνά το μέλλον. Αυτό κάναμε με τη διοργάνωση του διαγωνισμού, ανοίξαμε ένα ρήγμα για να περάσουν οι νέες ιδέες», σημείωσε ο **Δρ. Ευάγγελος Λυρούδιας, Αρχιτέκτονας Μηχανικός και Τεχνικός Σύμβουλος του Arxellence 3,**

κλείνοντας την εκδήλωση απονομής των βραβείων.

Όπως τόνισε, η συμβολή του διαγωνισμού υπήρξε πολυεπίπεδη: «Κερδίσαμε, μέσα από την πιο δύσκολη και απαιτητική περίπτωση, αυτή της Γυάρου, μια νέα μεθοδολογία για την προστασία της βιοποικιλότητας και την αξιοποίηση των φυσικών πόρων», η οποία, όπως είπε «μπορεί να αποτελέσει πρότυπο και για άλλα νησιά που αναζητούν βιώσιμες λύσεις». Παράλληλα, υπογράμμισε ότι «αναδείξαμε το ζήτημα της Γυάρου και το επαναφέραμε στο προσκήνιο της επιστημονικής κοινότητας, της κοινωνίας και της Πολιτείας, για πρώτη φορά μετά από περισσότερα από είκοσι χρόνια».

«Οι απαγορεύσεις από μόνες τους δεν συνιστούν προστασία. Προστασία είναι η γνώση» ανέφερε χαρακτηριστικά. Κλείνοντας, απευθύνθηκε στους εκπροσώπους του ΣΦΕΑ, δηλώνοντας «συγκινημένος» και ότι «δεν αμφισβητώ τα όσα είπατε», επισημαίνοντας πως «ο διάλογος πρέπει να συνεχιστεί», με στόχο «μια νέα δημιουργική σύνθεση, με αμοιβαίο σεβασμό προς όλους».

Περισσότερες πληροφορίες για τον διαγωνισμό: https://www.alumil.com/arxellence3